

Saulius AMBRAZAS
Lietuvių kalbos institutas

LIETUVIŲ KALBOS BŪDVARDŽIAI SU PRIESAGA *-uo-

1. Priesaga *-uo- išsirutuliojo iš darybos galūnės *-u-/-eu-/-ou- temati-zuotų formų (plg. Brugmann 1906, 199tt.; Chantraine 1933, 122tt.; Benveniste 1935, 52tt.; Specht 1938; Schmid 1970, 471tt.; Haudry 1979, 50t.; Pinault 2003).

1.1. Tai, be kita ko, gražiai rodo seno žemaitiško žodžio *tėvas* (-à) ‘laibas, plonas’ (užfiksuoto jau Q 449) istorija.

Jis, viena vertus, tiksliai atitinka la. *tiēvs* ‘laibas, plonas’, siejasi su kornų *tanow* ‘plonas, laibas, švelnus’, gr. *τανα(φ)ός* ‘ištįsęs, ilgas, plonas’, o kita ver-tus, – su s. i. *tanúh* ‘plonas, gležnas, nereikšmingas’, lo. *tenuis* ‘plonas, laibas, liesas’, gr. *τανύ-γλωσσοσ* ‘ilgaliežuvis’, s. bažn. sl. *tvnb-kv* ‘plonas’.

Jis padarytas iš ide. **ten-* ‘tęsti, tįsti, traukti’, iš kurio išriedėjo lie. *tęsti*, *tenėti*, *tinti*, *teĩpti* ir t. t. (Brugmann 1906, 177, 203; Būga 1959, 318t.; Trautmann 1923, 319; ŽD 377; LEW 1086; IEW 1065tt., 1069; Otrębski 1965, 87; Otkupščikov 2001a, 352, 353, 53 išn.; Pinault 2001; Kara-liūnas 2005, 201t.; Smoczyński 2006, 198).

1.2. Nuo seno lie. *leñgvas* (-à) (plačiai paplitęs jau senuosiuose raštuose) lyginamas su s. i. *raghú-*, *laghú-* ‘vikrus, greitas, lengvas, mažas, nežymus’, av. *ragu-* ‘lengvas, judrus, greitas’, gr. *ἐλαχύς* ‘mažas, menkas’, s. bažn. sl. *lbgv-kv* ‘lengvas’ ir pan. (Trautmann 1923, 158tt.; LEW 356t.; IEW 660t.; Otrębski 1965, 87; Otkupščikov 2001a, 354, 61 išn.; Smoczyński 2006, 180). Tačiau šio žodžio kilmė lieka neaiški (plg. PJ L 67).

Pavyzdžiui, daug įvairių problemų kelia jo santykiai su pr. *preit-lāngus* ‘švelnokas’ (gelinde) III 87₅, *lāng-iseilingins* ‘patikliusius’ (einfeltigen) III 17₁₄, 65₅, 73₅₋₆, *lāng-iseiliskan* ‘patiklumą’ (einfeltigen) III 95₁₀, *Vcka-lāng-wingiskai* ‘patikliausiai’ (auf das einfeltigest) III 39₁₃₋₁₄, *vcka lāng-iwingiskai* ‘t. p.’ (auf einfeltigest) III 47₄, *vka-lāng-ewingiskān* ‘t. p.’ (einfeltigkling) III 73₁₁₋₁₂, *vckce-lāng-ewingiskai* ‘t. p.’ (einfeltiglich) III 59₄₋₅, *er-lāng-i* ‘išaukšti-na’ (erhält) III 97₇ (plg. Endzelīns 1980, 135t.; SV 170, 202, 236, 238, 268;

LEW 355t.; PJ E-H 79tt.; L 66tt.; PKEŽ I 285t.; III 34tt.; Vanags 1992, 86t.; Kaukienė 2004, 74t., 182t.).

1.3. Lie. *blaĩvas* (-à) ‘balsvas, šviesus, pabalęs, mėlynas, žydras, giedras, skaidrus, negirtas, aiškaus galvojimo’ (užfiksuotas jau SD³ 448; Ch 5 Moz 29,19; dabartinėje lietuvių kalboje vartojamas naujesnis *u* kamieno variantas *blaĩvùs*, -i) bandomas sieti su s. bažn. sl. *blēdv* ‘išblyškęs’ (ŽD 376; LEW 46; Otrębski 1965, 87).

Tačiau minėtasis lietuviškas vedinys gali būti padarytas ir tiesiogiai iš ide. veiksmažodžio **b^hlei-* ‘blizgėti’, plg. germ. **bli-wa-* ‘švinas’ (dėl spalvų pavadinimų ryšių su metalų žymėjimu plg. IJ 710tt.; Otkupščikov 2001b, 201tt.), **bli-pia-* ‘šviesus, giedras, linksmas’ (IEW 155; Hamp 1982, 188, 1 išn.).

2. Veikiausiai jau vėlyvojoje ide. prokalbėje priesaga **-uo-* funkcionavo kaip savarankiškas darybos afiksas, glaudžiai susijęs su priesagomis **-no-*, **-to-*, **-mo-* ir pan. (plg. Otkupščikov 1967, 215tt.; Schmid 1970; Hamp 1982; Petit 2004, 184tt.).

2.1. Ypač senas lie. *gývas* (-à) (paplitęs jau XVI a.), atitinkantis la. *dzīvus*, pr. *gijwans* (lebensdigen) III 43₇, sl. **živъ*, lo. *vīvus*, s. i. *īvā-* ‘gyvas’ : ide. **g^hei-/g^hi-*, plg. lie. *gýti* (Brugmann 1906, 202; Trautmann 1923, 76; LEW 154t.; IEW 468; PJ E-H 253; IJ 465; Klein 1988, 258tt.; Bammesberger 1990, 243; PKEŽ I 362; Smoczyński 2006, 146t.)¹.

Iš to paties senovinio veiksmažodžio padarytas ir lie. *gaĩvùs* (-i) ‘gajus’ SD³ 41; Tvr; Pn; ‘gyvas, linksmas’ [K]; Dsm (LKŽ III 48).

2.2. Tokius pat tolimus laikus, kaip *gývas* (-à), galbūt mena ir Antano Juškos žodyne (I 109) užfiksuotas vedinys *árvas* (-à) ‘laisvas’, plg. pr. *arwis* ‘tikras’ (der ware) III 73₄, (gewiss) III 87₉, sl. **orv-ъnъ* ‘lygus, vienodas’, het. *araya-* ‘laisvas’, iš dalies av. *ravah-* ‘laisva erdvė’, lo. *rūs*, *rūris* (<**reuos*) ‘kaimas, sodžius; dvaras; laukas, arimas, žemė’, v. air. *róe*, *rói* (<**rovesiā*) ‘lygus laukas’

¹ Būdvardis **g^hīuo-* ‘gyvas’ labai anksti pateko į veiksmažodžio paradigmą. Tai rodo pr. *giwassi* (lebest) III 29₁₈, 105₁₂, *gīwasi* (lebest) III 95₃, *giwa* (lebet) III 43₂₄, 49₉, 63₂₀, 97₁₃, *giwammai* (leben) III 33₁, 49₇, s. la. *dzīvou*, lo. *vīvo* ‘gyvenu’, s. i. *īvati* ‘gyvena’, s. bažn. sl. *živq* ‘gyvenu’; vėliau iš to paties būdvardžio atsirado ir lie. *gypénti* (plg. dar lie. *gypóiti* ‘gyventi’; C I 1167 būtent pastarasis veiksmažodis pirmiausia pateikiamas kaip vo. *leben* atitikmuo), kuris ilgainiui pakeitė senąjį lie. *gýti* (Fraenkel 1938, 19; ŽD 459t.; LVG 742; PKEŽ I 375). Anksčiau pastarasis turėjo reikšmę ‘gyventi’, pvz.: *Ir gijo Adoma fzyymta ir trifdefzyymtis metu, ir pagimde funu* Ch 1 Moz 5,3 (Kavaliūnaitė 2008, 36).

(Trautmann 1923, 14; IEW 874; Arumaa 1964, 148; PJ A-D 111t.; Toporov 1981, 150; PKEŽ I 96tt.).

Jis veikiausiai kilęs iš ide. veiksmožodžio *ar-/r- 'skirti, atskirti, išskirti; (su)jungti, sudėti, pritaikyti, tikti, pritikti, derėti', plg. dar lie. *ařtas* (-à) 'artimas', *eřtas* (-à) 'platus' ir pan. (Belardi 1951; IEW 55tt.; Toporov 1981).

Iš pastarojo veiksmožodžio, tik išplėsto determinatyvu *-d (^h)- (plg. lie. *ir̃ti* ir *ardýti*, *érdėti* 'irti', taip pat la. *ārdīt* 'atskirti', s. i. *árdati*, *řdāti* 'išsklaido' ir t. t., žr. LEW 15t.), padarytas ir lie. *ařdvas* (-à) (užfiksuotas jau DP 270₁, 448₃₆, 573₁₅; SE 36₄, 260₅; KN 262₃), *eřdvas* (-à) 'erdvus' (užfiksuotas jau Lex 104a; C II 944, 946; SD¹ 145; SD³ 357).

Jie panašios darybos kaip ir la. *ārdavs* 'įprastas, vikrus, sklandus; erdvus, patogus, jaukus', *ērdavs* 'purus, patogus, įprastas' (Brugmann 1906, 204; ME I 240t., 574).

Dabartinėje lietuvių kalboje labiau paplitęs naujesnis *u*-kamenis *erdvūs* (-i).

3. Nuo ide. prokalbės laikų su *-uo- buvo daromi spalvų pavadinimai (plg. Leskien 1891, 345t.; Brugmann 1906, 201t.; Wackernagel, Debrunner 1954, 879; Schmid 1970; Bammesberger 1990, 243t.). Tokio tipo senoviškų būdvardžių esama ir lietuvių kalboje.

3.1. Lie. *pařvas* (-à) 'gelsvas, pelenų spalvos' (užfiksuotas jau Lex 34; C I 628, 629) atitinka sl. **palvъ*, germ. **falva*- 'gelsvas', iš dalies lo. *pallidus* (<**palu-odos*) 'išblyškęs' (Brugmann 1906, 201; Būga 1958, 342; Trautmann 1923, 205; ŽD 376; Otrębski 1965, 87).

Be to, jis turi nemažai kitų tos pačios šaknies giminaičių, pvz.: lie. *pál-šas* (-à), *pil-kas* (-à), *pél-kė*, *pel-ė* ir t. t. (LEW 534; IEW 804t.; Schmid 1970, 469, 474t.; Karaliūnas 2004, 127t.).

Visi jie kartu su Vinco Urbučio (1981, 180tt.) aptartuoju la. *spalgs* 'akinas, ryškus; spiegiamas, šaižus, skardus; labai šaltas, pagelus, spiginamas' gali būti kilę iš ide. veiksmožodžio *(s)p(^h)el- 'silpnai šviesti, mirgėti' (PKEŽ III 216t.), plg. arm. *řaylem* 'spindžiu, tvisku', s. i. *sphuliŋga*- 'kibirkštis' (IEW 987).

3.2. Senas ir lie. *řývas* (-à) (užfiksuotas jau BB Zak 1,8; Lex 104; C II 942), plg. pr. *sywan* 'pilikai' (grow) E 461, sl. **sivъ* 'širmas', iš dalies gal ir s. i. *řýāvá*- 'tamsiai rudas, tamsus', av. *syāva*- 'juodas' (Trautmann 1923, 306; Specht 1944, 121, 179; Porzig 1954, 166t.; LEW 996; IEW 541; IJ 417, 710, 1 išn., 946; Schmid 1970, 470; PKEŽ IV 117; Smoczyński 2006, 150).

Jis irgi gali būti veiksmožodinės prigimties, plg. ru. *sijato* 'skaisčiai šviesti, blizgėti' (Hamp 1982, 187tt.).

3.3. Dar sunkiau pasakyti, kaip atsirado lie. *širvas* / *šiřvas* (-à) (užfiksuotas jau SD³ 433). Iš jo kilo keli seni baltiški vandenvardžiai, plg. lie. *Širva*, *Širovys* ir pr. *Sirwis*, *Sirwe*, lie. *Širovintà* ir pr. *Syrwentin*, *Syrwynthen* (Gerullis 1922, 158; LEW 989; Skardžius 1998, 904; Vanagas 1981, 332; Karaliūnas 2005, 25).

Neabejotinai senoviška priesagų *-uo- ir *-mo- kaita, kurią matome sinimuose *širvas* / *šiřvas* (-à) ir *širmas* / *šiřmas* (-à), atitinkančiame la. *sīrms* ‘širmas’² (plg., pvz., minėtą s. i. *śyāvā-* ir *śyāmā-* ‘tamsiai rudas, tamsus’, giminišką lie. *šėmas* / *šėmas*, žr. Specht 1944, 179tt.).

Toliau aptariamąjį būdvardį bandoma sieti su s. vo. aukšt. *horo*, gen. *horawes* (<*k_ʀ-u-) ‘purvas, bala’, s. bažn. sl. *srěnb* (<*k’er-sno-, plg. Būga 1959, 557) ‘baltas; šerkšnas’, lie. *šerškšnas* (-à) ‘širmas, pilkšvas’ (Schulze 1966, 113t.), alb. *thjer-më* (<*k’er_uo + -më) ‘pilkas’, v. air. *corcach* ‘pelkė’, s. i. *kalka-* ‘purvas’, *karka-* ‘baltas’ ir pan. bei rekonstruoti *k’er- / ker- ‘tamsus, purvinas, pilkas’ (IEW 573t.).

Tai skatina pamąstyti apie lie. *širvas* / *šiřvas* (-à) ryšius ir su pr. *kirsnan* ‘juodai’ (swarcz) E 460, sl. *č_ʀrn_ʌ, s. i. *k_ʀṣṇá-* ‘juodas’³ (plg. dar lie. *kėršas*, žr. Hamp 1971, 2t.). Pastarieji kildinami iš ide. *ker- ‘degti’, *(s)ker- ‘pjauti’ (PJ K-L 26tt.); ‘lenkti, sukti’ (PKEŽ II 198t.). Gal čia glūdi ir lie. *širvas* / *šiřvas* (-à) šaknys (dėl sateminių ir kentuminių refleksų sumišimo baltų kalbose plg. 4. 2-4. 2. 1)?

3.4. Minėtą priesagų *-uo- ir *-mo- (apie pastarosios priesagos vedinius plačiau žr. Ambrazas 2007) kaitą matome ir lietuvių liaudies dainose vartojamuose būdvardžiuose *ráivas* (-à), *reivas* (-a) ir *ráimas* (-à) ‘raibas’ (LKŽ XI 54, 86, 400). Be to, jie giminiški priesagos *-no- vediniui *ráinas* / *raínas* (-à) (plačiai paplitusiam, užfiksuotam jau BB 1 Moz 31,10; Lex 20a; C I 409; SD³ 179) ir galūnės *-o- būdvardžiui *ráibas* / *raibas* (-à) (ypač būdingam liaudies dainoms, žr. LKŽ XI 44).

3.4.1. Pastarojo darybos ryšys su pamatiniu veiksmožodžiu (išplėstu determinatyvu *-b^(h)-) ir dabar jaučiamas pačioje lietuvių kalboje, plg. *raĩbti*, *reĩbti* ‘tavaruoti, mirgėti akyse’, *riĩbti* ‘raibti’, *ribéti* ‘mirgėti, mirguliuoti, raibuliuoti’ (Karaliūnas 1987, 36; 2005, 60).

² Kazimieras Būga (1961, 712) rekonstravo jo pamatinį veiksmožodį *seřt ‘šerkšnam būti’.

³ Franzas Spechtas (1944, 199) juos, be kita ko, siejo su minėtu s. vo. aukšt. *horo*.

Kita vertus, būdvardis *ráibas* / *raības* (-à) senas. Jis atitinka la. *ràibs* ‘margas’, pr. *roaban* (<**rāiban*) ‘dryžuotai’ (gestreift) E 467, plg. dar ukr. *ribyj* ‘margas’, s. air. *riabach* (<**reib-āko-*) ‘pilkas, raibas’, švedų *ripa* ‘baltasis tervinas’ (Būga 1959, 38; Trautmann 1923, 253t.; ME III 468t.; SV 240; Specht 1944, 115, 261; LEW 686t.; IEW 859t.; Fraenkel 1958, 106t.).

3.4.2. Kitų keturių čia minėtų būdvardžių *ráivas* (-à), *reivas* (-a), *ráimas* (-à), *ráinas* / *raīnas* (-à) neišplėstinio pamatinio veiksmoždžio baltų kalbose neišliko. Todėl jų daryba nėra aiški.

Vytautas Mažiulis (PKEŽ IV 30t.) mano, kad jie padaryti iš ide. veiksmoždžio **urei-* ‘suk(io)ti(s)’.

Tuo tarpu Ericas P. Hampas (1982, 190tt.), remdamasis la. *rìets riēta*, *saules rieti* ‘saulėlydis’, šiuose būdvardžiuose bei daiktavardyje lie. *rýtas* įžvelgia saulėlydžio (resp. saulėtekio) spalvų įvardijimą ir kildina juos iš judėjimo veiksmoždžio **rēi-*⁴. Be to, lie. *ráinas* / *raīnas* (-à) jis susiejo su sl. *rano* ‘anksti’, o kartu su lie. *ráivas* (-à) – ir su alb. *re*, *reja* ‘debesis’, lie. *ráimas* (-à) – su alb. *i rimtë* ‘žalias’.

3.5. Lie. *žėlvas* (-à) ‘žalsvas’ (: *žėlti*) lyginamas su lo. *helvus* ‘geltonai žalias, sargas’, s. vo. aukšt. *gelo* (<**g^heluo-*) ‘geltonas’ (Brugmann 1906, 201; Porzig 1954, 207; LEW 1297; Schmid 1970, 469; Hamp 1982, 187).

Tik neaišku, ar minėtasis lie. *žėlvas* (-à) yra toks senas, nes jis žinomas tik iš kai kurių XIX–XX a. raštų (LKŽ XX 290). Tiesa, jo senumą gal ir gali rodyti lie. *žėlvė* ‘rudmėsė; žaliuokė’, *želvys* ‘jaunas žalias valkus medis’ (LKŽ XX 290t.), vandenvardžiai *Žėlva*, *Želvis*, *Žėlvos*, *Želvýkštis* (Vanagas 1981, 399).

⁴ Iš jo Ernstas Fraenkelis (1958, 106t.) vedė žodį *raīstas*, nurodydamas pastarojo etimologinius ryšius su aptariamaisiais spalvų pavadinimais (plg. dar Kabelka 1982, 13). Pažymėtina ir tai, kad iš **rēi-* veikiausiai kilęs ir lie. *riedėti* (LEW 687t.), gal ir *rìsti*, *rytėti* ‘judėti sukantis’, *riēsti* ir pan. (plg. Karaliūnas 1987, 131t.). O žvelgiant dar toliau į praeitį, galbūt verčia čia minėti ir dar senesnę ide. veiksmoždį **er-/or-/r-* ‘judinti, judėti’ (IEW 326tt.; kai kurie vandenvardžiai galėtų rodyti ir šio veiksmoždžio buvimą baltų kalbose, pvz.: lie. *Arinas*, *Érla*, *Érsla*; la. *Aruona*; pr. *Arys*, *Arissow*, *Arle*, *Erling*, žr. Vanagas 1981, 47, 100 ir lit.). Be to, ne vienas tyrėjas yra pastebėjęs genetinius ryšius tarp reikšmių ‘(greitas) judėjimas’ ir ‘spindėjimas, šviėsios spalvos’ (plg. Schulze 1966, 124t.; Urbatis 1981, 59tt.; Bader 1991; Karaliūnas 1994; Petit 2006 ir lit.). Labai galimas daiktas, kad ir *júodas* yra tos pačios kilmės kaip *judėti* (Karaliūnas 1977). Gal visur čia slypi saulės judėjimo dangaus skliautu vaizdinys? Kita vertus, ide. kalbose nuo seno su spalvomis buvo dar siejama upė, ežeras, vanduo, dumblas, purvas, pelkė, bala, raistas, laukas, giria, taip pat kai kurie gyviai, pvz., paukščiai, šunys, arkliai (plg. Schulze 1966, 111tt.).

Tačiau juos galima būtų sieti ir su neabejotinai lietuvių tarmėse (žr. LKŽ XX 750) paliudytu *žalvas* (-à) ‘žalsvas’ (plg. Būga 1961, 548t., taip pat vandenvardį *Žalvė*, žr. Vanagas 1981, 397), išvelgiant čia analoginę balsių kaitą (apie ją žr. Skardžius 1998, 371tt.), t. y. *žėlti* įtaką. Tad didesnė tikimybė, kad būtent *žalvas* (-à) yra žilos senovės palikimas.

3.6. Kai kurių duomenų apie lie. *mulvas* (-à) ‘rausvas, gelsvas, molio spalvos, moliūgas’ N; [K]; J istoriją galima rasti pačioje lietuvių kalboje, plg.:

a) *mulvas* ‘purvas’ J, *mulvė* ‘pelkė, klampynė, liūnas’ C II 216; Q 389; Krz 134; MŽ; ‘dumblas’ K II 247; Kel 1862,5; ‘purvas, kimbanti žemė’ Vyž; Žgč; Pgg (LKŽ VIII 404), *mulvinas* (-à) ‘dumblinas, purvinas’ C II 253; Q 401; J; Pgg; Skr; Šmk; VI; Pj (LKŽ VIII 405);

b) *mūlti* ‘šlapti nuo prakaito’ J, *mūlas* ‘dumblas’ Pnd; Bgs; Lzd; Srij; Lp; Sn; ‘neužvirinta miltų putra’ Lz (LKŽ VIII 400), *mūlinas* (-à) ‘nešvarus, purvinas’ Als; Skr; ‘rausvas, molio spalvos’ Als (LKŽ VIII 401t.);

c) *maūliai* ‘žalieji dumbliai’ Ig; Brb; Ss; ‘prakaitas’ Š; Slk, *maulióti* ‘klampoti, bristi per purvyną’ Skr; Jrb; Vdžg; ‘spraustis, grūstis kur’ Vdk; Skdv; Klt; ‘tepti, murzinti’ Ds; Ign (LKŽ VII 936).

Toliau jis lyginamas su la. *muls* ‘tamsios spalvos’, ru. *mulb* ‘purvas, purvinas vanduo’ (Būga 1959, 465t.), lo. *mulleus* ‘raudonas’ (jis gali būti kilęs iš **muluejos*, žr. Trautmann 1923, 188).

O galiausiai čia minėtinas lie. *mėlas* ‘mėlynas’ su gausiais jo giminaičiais, pvz.: la. *meľns* ‘juodas’, gr. *μέλας* ‘juodas’, s. i. *maliná-* ‘purvinas, juodas’ ir t. t. (Schulze 1966, 116; Trautmann 1923, 188t.; IEW 720t.; LEW 471).

Juose visuose galbūt slypi ide. veiksmožodis **mēl-* ‘iš(si)tepti, patamsėti’ (PKEŽ III 124t.), plg. dar lietuvių **-mo-* vedinį *meľmas* (-à) ‘blyškus, pablyškęs’ (Ambrasas 2007, 17).

4. Du kiti lietuvių kalbos būdvardžiai su grynąja priesaga *-vas* (-a) žymi kreivumą. Jie irgi turi giminaičių kai kuriose kitose ide. kalbose.

4.1. Lie. *kreivas* (-à) (paplitęs jau XVI a.) atitinka s. la. (Elgerio) *kreus* ~ *krievs* (ME II 285)⁵, sl. **kriovъ* ‘kreivas’⁶.

⁵ Latvių kalboje yra ir retas sinonimiškas **-lo-* būdvardis *krailis* ‘kreivas’, besisiejantis su *kreilis* ‘kairiarankis’ (ME II 256, 279t.)

⁶ Atitinkamas būdvardis galėjo egzistuoti ir prūsų kalboje, plg. *grēiwakaulin* ‘šonkaulių’ (Rieben) III 101₁₃₋₁₄, *grēiwakaulin* ‘šonkaulio’ (Riebe) III 101₁₆. Jį linkstama taisyti į **krēiwakaulin* (PKEŽ I 404tt.).

Jis padarytas iš veiksmažodžio **(s)krei-* ‘sukti, lenkti’, plg. lie. *kreĩ-p-ti*, *krai-p-ýti*, *s-kríe-ti* (su pakitusia reikšme); taip pat lie. *krei-sà* ‘yda, trūkumas’, la. *krèi-ss* ‘kairysis’, pr. *cray-s* ‘šienas’ (hew) E 289, *cray-si* ‘šiaudas’ (halm) E 275 (go. *af-hri-sjan* ‘nupurtyti’, s. isl. *hrī-s* ‘krūmynas, šaka’); lie. *kaĩras* (<**krai-ras*) ‘kairysis’, la. *ķeĩ-ris* (<**krei-ris*) ‘kairiarankis’ ir pan. (B ū g a 1958, 296; 1959, 218; Trautmann 1923, 140t.; ŽD 376; Frenkelis 1969, 98; LEW 203; IEW 936tt.; ÈSSJ XII 71tt.; PKEŽ I 404tt.; II 251tt.).

Turint omenyje, kad **(s)krei-* gali būti kilęs iš senesnio **(s)ker-* ‘sukti, lenkti’, su lie. *kreĩvas (-à)* galima sieti ir lo. *curvus* (<**kř-uo-*) ‘kreivas’ (B r u g m a n n 1906, 204), plg. dar gr. *κυρτός* ‘t. p.’ su **-to-* (IEW 935).

Be to, reikšmė ‘sukti, lenkti’ kildinama iš senesnės ‘pjauti’ (plg. T r u b a č e v 1966, 246tt.). Tad atsiveria galimybės čia minėti ir labai gausią lie. *kiĩsti*, *skĩrti*, *skeĩsti* giminaičių klasę (apie ją plačiau žr. O t k u p š č i k o v 1967, 165tt.).

4.2. Rėtas tarminis lie. *kleĩvas (-à)* ‘kreivomis kojomis, šleivas, klišas’ J; Varn; Svn (LKŽ VI 36, plg. dar rytų aukštaičių tarmėje vartojamą apofoninį variantą *klývas (-à)*, užfiksuotą jau SD¹ 61; SD³ 124, žr. dar LKŽ VI 139) atitinka la. dial. *klėivos* ‘t. p.’ (ME II 221)⁷. Lietuvių kalboje žymiai labiau paplitęs sateminiškas šio vedinio variantas *šleĩvas (-à)* (LKŽ XIV 1036)⁸.

4.2.1. Sateminius ir kentuminius refleksus lietuvių kalboje turi ir pamatinis veiksmažodis **k'lei-* ‘lenkti, linkti’ (dėl anksčiau minėtų priežasčių jis galbūt kilęs iš senesnio **(s)kel-* ‘pjauti’, plg. 4. 1; ypač turint omenyje lie. *kliēpas*, la. *klāips* ‘duona’ galimą kilmę iš pastarojo veiksmažodžio, žr. O t k u p š č i k o v 2001b, 178tt.). Tik jie neretai skiriasi savo forma ar reikšme.

⁷ Šią reikšmę latvių kalboje turi ir plačiau paplitęs **-no-* būdvardis *kleĩns*. Tiesa, jis dar vienur kitur užfiksuotas reikšmėmis ‘silpnas, plonas; siauras’. Jo tarminis variantas *kliēns* ‘plonas, laibas, smulkus, silpnas, mažytis; liesas, sulysęs, prakaulus’ dar tiksliau atitinka lie. *klėinas (-à)* J, *klėinas (-à)* ‘lieknas, plonas’ (būdingą žemaičių tarmei, žr. LKŽ VI 83), s. ang. *hlēn* ‘liesas, sulysęs’ (ME II 220, 232). Jiems semantiškai artimi seni **-no-* ir **-lo-* būdvardžiai *leĩlas (-à)*, *leĩnas (-à)* (plg. A m b r a z a s 2006, 16). Kita vertus, išvestinis veiksmažodis *kleiniótis* ‘eiti kleivojant, šleivoti, klampoti’ J; VI; Nm; Vdžg; Ilg (LKŽ VI 33) rodo, kad ne tik latvių, bet ir lietuvių kalboje *klėinas (-à)* kadaise turėjo reikšmę ‘šleivas’.

⁸ Dėl tokių ir panašių sateminių ir kentuminių dubletų baltų kalbose plačiau žr. O t r e b s k i 1958, 332tt.; C a m p a n i l e 1965; K a r a l i ū n a s 1968, 87tt.; Č e k m a n 1974; D i n i 2000, 84t. ir lit.

Antai kentuminis lie. *kleipti* neblogai išlaikė pirminę lenkimo reikšmę, bet jau turi prisijungęs determinatyvą *-p*⁹. O sateminis lie. *šliėti*, priešingai, nuo prototipo mažai nutolęs savo forma (tik *ei* čia išvirtęs į *ie*¹⁰), bet gerokai labiau semantiškai pakitęs (plg. dar la. *shiet* ‘paremti, paramstyti, atsiremti, pasiramščiuoti’, žr. ME III 939t.).

Tiesa, jo apofoniniame variante *šlyti* lenkimo sema kiek aiškiau išreikšta, o retas išvestinis *šleipti* ‘kleipti, kreivai dėvėti’ Drsk (LKŽ XVI 1035) savo reikšme visai sutampa su *kleipti*. Tačiau latvių tarminio atitiktis *shiept* reikšmės jau labiau specializuotos ‘be tikslo vaikščioti, slampinėti; kojas vilkti, nerangiai eiti, skubėti; šlubsėti, čiuožti’, plg. dar lie. *šlypti* ‘krypti, šlyti’ ir la. dial. *slípt* ‘slysti, krypti, leisti, smukti (apie pastatus)’. Kita vertus, žemaičių *nušlypti* ‘pasidaryti, atsitikti’ (DūnŽ 375) semantinių požiūriu atitinka kentuminį la. dial. *kliēptiēs* ‘atsitikti, nutikti’ (plg. Karaliūnas 1987, 73, 173).

4.2.2. Aptariamuosius būdvardžius *kleivas* (-à), *šleivas* (-à) bent jau darybos požiūriu galima būtų iš dalies sieti dar su lo. *clivus* ‘atkalnė, nuokalnė, nuolydis; kalva, kalnelis’, go. *hlaiw*, s. skand. *hlaiwa* ‘kapas’, s. vo. aukšt. *hlēo* ‘kapo kalnelis, kapas’ (plg. IEW 600tt.). Jie veikiausiai kilę iš sudaiktavardėjusio būdvardžio, padaryto iš **k'lei-* ‘lenkti, linkti’ su priesaga *-*uo-* kaip ir aptariamieji lietuvių kalbos vediniai.

Čia dar galima būtų paminėti iš to paties veiksmazodžio kilusį lie. *šlaitas* (plg. dar s. isl. *hlīð* ‘šlaitas, nuokalnė’). Greta jo lietuvių kalboje išlikęs atitinkamas *-*to-* būdvardis *šlaitas* (-à) ‘nuolaidus, nestatus’ Jn (Klp); ‘blogai atrodantis, suvargęs, neturtingas’ Kos 125; NdŽ (LKŽ XIV 996).

Pažymėtina ir tai, kad lie. *pā-šlitas* (-à) ‘pasviręs, palinkęs’ Jn; Vaižg; Kv (LKŽ IX 577), giminiškas s. i. *srítá-*, av. *srita-* ‘lenktas’, gr. *κλιτός* ‘tinkamas’ (IEW 601t.), lietuvių kalboje turi paralelę su *-*uo-*: *pā-šlivos* (-à) ‘pasviręs’ Vl (LKŽ IX 578), plg. dar *pa-šlyvùs* (-i) ‘nuolaidus, nuožulnus’ Tr (LKŽ IX 578).

Panašios semantikos ir *-*no-* būdvardis *šlainùs* (-i) ‘nuolaidus, nestatus’ Š; NdŽ; Svn; ‘įstrižas’ Trgn (LKŽ XIV 994), iš dalies *-*mo-* daiktavardis *šlaĩmas*

⁹ Plg. dar kitaip išplėstus jo giminaičius: *kleĩ-b-ti* ‘kleipti’ J (plačiau paplitę jo apofoniniai variantai *kli-b-ti*, *kli-b-ėti*, žr. LKŽ VI 31, 73tt.), *kleĩ-š-ti* ‘kleipti’ J; ‘raišti, šleivoti’ Vdk (LKŽ VI 36).

¹⁰ Dėl *ie* ir *ei* santykio rytų baltų kalbose plačiau žr. Karaliūnas 1987, 152tt. ir lit., plg. dar Mathiassen 1995; Mikulėnienė 2006, 91tt.

'kiemas' LTR (Dgl); NdŽ; LKA I 45 (Šlčn); Rdm; Pn; Sn; Pkn; VŠR; An; 'klojimo asla' NdŽ (LKŽ XIV 994) su plačiau paplitusiu (užfiksuotu jau SD¹ 128; SD³ 314; Ch Ne 8,17) *atšlaiimas* 'kiemas; klojimo asla; atšlaitė' (apie jį plačiau žr. Morkūnas 1963; plg. dar Ambrazas 2007, 19). Jie irgi padaryti iš *šliėti*.

5. Sena priesaga *-vas (-a)* lietuvių kalboje turi naujesnį variantą *-s-vas (-a) / -š-vas (-a)*, plg. pirmiausia *žalvoas (-à)* (žr. 3. 5) ir *žalšvoas (-à)* (plačiau paplitęs, fiksuojamas nuo XIX a.), *blaivvas (-à)* (žr. 1. 3) ir retą *blaisvas (-a)* 'balsvas, pabalęs' S. Dauk; LC 1889,19; 'blaivas, negėręs' brš (LKŽ I² 873).

Neabejotinai iš veiksmažodžių padaryti dar *laisvas (-à)* (užfiksuotas jau SD³ 430) : *léisti* (plg. dar galūnės *-o- vedinį *paláidas (-à)*, taip pat s. lie. *laimas (-a)* 'laimingas' su *-mo-, žr. Ambrazas 2007, 17), *riėšvas (-à)* 'išriestas' J : *riėsti, riėtė*, veikiausiai ir *dūksvas (-à)* 'erdvus' Gs; Ėr; 'storas, aptukęs' V. Piet; Vlkv; Gs (LKŽ II² 819), plg. *dukslūs (-i)* 'erdvus, palaidas, platus' (dėl darybos plačiau žr. Ambrazas 2006, 18, 15 išn. ir lit.).

5.1. Kitus priesagos *-svas (-a) / -švas (-a)* vedinius dabar sinchroniniu požiūriu galima sieti su būdvardžiais bei įžvelgti juose deminutyvams artimą darybos reikšmę (plg. Valeckienė 1994, 196), pvz.: *balšvas / bálšvas (-à)* 'balzganas, apybaltis' S. Dauk; P; Šts; Štk; Gs; Brt; Trgn; Ds (LKŽ I² 605), *balškšvas / bálškšvas (-à)* 't. p. A. Baran.; Š; Sv; Pn; Sb; Kp (LKŽ I² 598), plg. *báltas (-à), duššvas (-à)* 'pilkšvas, balsvas, apsilbausęs' J (vartojamas ir vėlesniuose raštuose, žr. LKŽ II² 832), plg. *dūšas (-à)* 'pilkas, palvas, palšas, gelsvas, rausvas', *geššvas (-à)* 'apygeltonis' (fiksuojamas nuo XIX a.), plg. *gešštas (-à)* 'geltonas', *geltónas (-a / -à), juošvas / júosvas (-à)* 'ne visai juodas' (užfiksuotas jau SD¹ 16; SD³ 19), plg. *júodas (-à), kiėšvas (-à)* 'kietokas, apykietis' Žvr; Ds; Prn (LKŽ V 756), plg. *kíetas (-à), líesvas (-à)* 'liesokas' J, plg. *líesas (-à), mėššvas (-à)* 'šviesiai mėlynas' Mair; J. Bil.; J. Jan; P. Cvir; Ds; Skr; Šmk; Ss; Ėr, *mėškšvas (-à)* 't. p. Šln, mėššvas (-à) 't. p. J; Blv; Sr; Vl; Dkš; Vrb; Vlkv; Kv; Šv; Krš, *mėliššvas (-à)* 't. p. Žml (LKŽ VII 1033, 1036, 1039), plg. *mėšas (-à)* 'mėlynas', *mėlynas (-a / -à), palškšvas (-à)* Vdž; Vb, *palššvas (-à)* 'truputį palšas' D. Pošk; Grž (LKŽ IX 269, 274), plg. *palššas (-à), pilksvas / pilkšvas (-à)* J; NdŽ; Als; Jrb, *pilkšvas / pilkšvas (-à)* 'apypilkis, pilkokas' NdŽ; Sb; Krtn; Gs; Lkm; Brž (LKŽ IX 990, 991), plg. *pilkas (-a), raušvas (-à)* 'šviesiai raudonas, apyraudonis' (fiksuojamas nuo XIX a.), plg. *raūšdas (-à)* 'raudonas', *raudónas (-a / -à), rėšvas (-à), rėšvas (-à)* 'retokas, poretis; palaidokas,

nesuglaustai padarytas; retai kada atsiliekantis; lėto būdo, nevikrus; nesparčiai, neskubant daromas' (fiksuojami nuo XIX a.), plg. *rėtas* (-à), *rùsvas* (-à) 'šviesiai rudas' (fiksuojamas nuo XIX a.), plg. *rùdas* (-à), *taĩsvas* (-à) 'apytamsis' NdŽ; Ds (turintis ir *u*-kamienį variantą *tamsvùs*, -i Žeml – LKŽ XV 803), plg. *tamsùs* (-i), *žiĩsvas* (-à) 'apyžilis; pilkšvas, apybaltais' (fiksuojamas nuo XIX a.), plg. *žiĩlas* (-à).

5.2. Kita vertus, čia minėtų *-svas* (-a) vedinių darybą istoriškai galima ir kitaip interpretuoti. Antai Pranas Skardžius (ŽD 377) vedinį *bálkšvas* (-à) siejo su Konstantino Sirvydo žodyne (SD³ 15, 18) užfiksuota veiksmažodžio forma *balkštu* 'bálu'¹¹.

Su *sta* kamieno formomis darybos ryšį galėjo turėti ir kai kurie kiti šio tipo vediniai, plg. *baĩsvas* / *báĩsvas* (-à) ir *bálsta*, *geĩsvas* (-à) ir *geĩsta*, *juõsvas* (-à) ir *juõsta* 'darosi juodas', *kiẽsvas* (-à) ir *kiẽsta* 'kietėja', *mẽĩsvas* (-à) ir *mẽĩsta*, *raũsvas* (-à) ir *raũsta*, *žiĩsvas* (-à) ir *žiĩsta* 'žyla'.

Taigi *sta* kamieno plitimas, matyt, turėjo įtakos išvestinės priesagos *-s-vas* (-a) formavimuisi. Be to, kaip matėme, būdvardžiai su senąja grynąja priesaga *-vas* (-a) padaryti iš veiksmažodžių. Tai irgi skatina spėti tokios darybos iš pradžių buvus ir vedinius su *-s-vas* (-a).

Vėliau juos imta darybiškai sieti su bendrašakniais (dažniausiai veiksmažodiniais) būdvardžiais (dėl tokio pobūdžio reinterpretacijos priešasčių žr. A m b r a z a s 2005, 15t. ir lit.). O galiausiai atsirado ir grynai vardažodinių vedinių su *-s-vas* (-a), plg. *mėĩniĩsvas* (-à) : *mėĩlynas* (-a / -à) greta senesnių *mẽĩsvas* (-à), *mėĩsvas* (-à).

5.3. Tačiau kai kurie šio tipo vediniai galėjo ir kitaip atsirasti.

Pavyzdžiui, Karlas B r u g m a n n a s (1906, 538t.) būdvardžius *rùsvas* (-à), *raũsvas* (-à) kildino iš **ru(d)sas*, **rau(d)sas* (tik vėliau išplėstų priesaga **-uo-*) ir lygino juos su lo. *russus* (<**rud^hso-*) 'raudonas', ru. *rysyt* 'rusvas', s. bažn. sl. *rusv* 'šviesiaplaukis'; gr. *ῥουθος* 'raudonumas', la. *rūsa*, s. vo. aukšt. *rosmo* 'rūdys' ir pan. (plg. dar T r a u t m a n n 1923, 239; ME III 572).

¹¹ Remiantis šiais ir panašiais pavyzdžiais, bandoma rekonstruoti būdvardį **balkas* 'baltas' (plg. B r e n c e 1985; K a r a l i ū n a s 2004, 118tt.). Tačiau čia galima būtų išvelgti įterptinį *-k-*, plg. dar *mėĩkšvas* (-à), *paĩkšvas* (-à). Toks įterpimas šioje pozicijoje gana paplitęs reiškinys baltų kalbose (plačiau žr. E n d z e l i n s 1974, 420tt.; O t r e b s k i 1958, 393tt.; Z i n k e v i č i u s 1966, 194t.; 1980, 155t.; S t a n g 1966, 108tt.; S m o c z y ŋ s k i 1989, 39; D a i k t v D r R II 103, 23 išn.).

Simas Karaliūnas (2004, 121) mano, kad greta *bálsvas* / *baĩsvas* (-à) egzistavęs ir **balsas* 'baltas', plg. lie. *bálsoti* 'baltuoti', *baĩskis* 'baltas gyvulys', *baĩskė*, *baĩskis*, *balskỹs* 'nedidelė plokščia žuvis su baltais žvynais'; la. *baĩss* 'prastai dažytas', *baĩšenis* / *baĩsanis* 'apybaltis, balkšvas' ir pan.

Kad būdvardžių su priesaga *-sas* (-a), tiesiogiai kilusia iš determinatyvo *-s-*, iš tiesų būta lietuvių kalboje, rodo *kùk-sas* (-à) 'baužas', *líe-sas* (-à), *skeĩ-sas* (-à) (ŽD 310).

Šiaip ar taip, aptariamoji išvestinė priesaga *-s-vas* (-a) veikiausiai atsirado lietuvių kalbos dirvoje. Čia dar galima pridurti, kad determinatyvas *-s-* prisijungė prie nemažos dalies kitų veiksmazodiniams vardažodžiams būdingų priesagų, plg. *-s-mas*, *-s-las*, *-s-tas*, *-s-ena* ir t. t. Jos išplėstos ne vienu metu ir dėl įvairių priežasčių (plg. DaiktvdRr 61, 83 ir lit.; Smoczyński 2003).

6. Su priesaga **-uo-* nuo seno buvo daromi būdvardžiai ne tik iš veiksmazodžių, bet ir iš vardažodžių¹². Lietuvių kalboje vardažodžiais remiasi vediniai su išvestine priesaga *-y-vas* (-a).

Aukštaičių plote ypač paplitę *ankstývas* (-a/-à) / *ankstỹvas* (-à) (užfiksuotas jau SD¹ 48, 154; SD³ 90, 328, 374) : *aĩkstas* (-à), *ankstùs* (-i), *senývas* (-a) / *senỹvas* (-à) : *sėnas* (-à), *vėlyvas* (-à) / *vėlyvas* (-à) : *vėlas* (-à), *vėlùs* (-i) (LKA III 142t., Žemėl. 128), iš dalies *valývas* (-a) / *valỹvas* (-à) 'geras, doras, tinkamas' (LKŽ XVIII 32t.) : *valià*.

6.1. Kiti šio tipo vediniai retesni, pvz.: *akývas* / *akỹvas* (-à) 'akylas, pastabus' SD³ 56; Vd; Kp; Alz; Vv; *akývai* Rm, *akývai* J; 'atviras, status, drąsus' J; Pn, *akývai* Pmp, *akývai* J; 'įdomus' Vrp 1897,3; V. Piet (LKŽ I² 72) : *akìs*, *bailývas* (-a) / *bailỹvas* (-à) 'bailus' Gs; Pls; Lz (LKŽ I² 565) : *bailùs* (-i), *duoslývas* (-a) 'dosnus' C II 49; [K] : *duoslùs* (-i), *gailývas* (-à) 'gailestingas' Gs; Šn (LKŽ III 29) : *gailùs* (-i), *kentryvas* (-a) 'kantrus' Žž : *kentrùs* (-i) 't. p.' Dv (LKŽ V 572), *lėnyvas* (-a) 'lėtas' Ds : *lėnas* / *lėnas* (-à) 'tyras, ramus, lėto būdo; nerangus, nevikrus; neskubus, negreitas; švelnus, nesmarkus; silpnas, nestiprus; lankstus; lėkštas' (LKŽ VII 327t., 340).

Kiek ypatingesnis yra *kalývas* (-a) 'baltas (apie šunį)' J; [K]. Jis padarytas iš lietuvių kalboje išnykusio būdvardžio **kalas* 'baltomis dėmėmis, margas'¹³,

¹² Plg. labai seną baltiško *pìr-mas* atitikmenį slavų kalbose *pbr-vo* 'pirmas' (dėl darybos žr. Ambrazas 2007, 14t. ir lit).

¹³ Iš pastarojo galėjo išsirutulioti daiktavardis *kalė* (Sabaliauskas 1967; 1968, 107t.).

giminiško s. i. *kāla-* 'juodas', *kal-maša-* 'dėmė, purvas', gr. *κηλίς, κάλίς* 'dėmė', lo. *cālidus* 'su balta dėme kaktoje', s. air. *caile* 'dėmė', s. bažn. sl. *kalb* 'purvynas, pelkė' ir pan. (LEW 209; IEW 547t.).

6.2. Minėtus vedinius *ankstývas (-a/-à) / ankstývas (-à), vėlyvas (-a) / vėlyvas (-à)* (žr. 6) vakarinėse lietuvių tarmėse (daugiausia žemaičių, žr. LKA III 142t., žemėl. 128) atitinka *ankstýbas (-a/-à)* (užfiksuotas jau BB 5 Moz 11,14; Lex 38; C I 70, 720, 721; II 1120), *vėlybas (-a) / vėlybas (-à) / vėlybas (-a)* (užfiksuotas jau BB 5 Moz 9,32; Lex 81a; C I 720; II 544, 1142; DP 356₅₁).

Kiek retesnis *senývas (-a) / senývas (-à)* (žr. 6) variantas *senýbas (-a)* (LKA III 142), plg. dar *kalývas (-a)* (žr. 6. 1) ir *kalýbas (-a)* 'baltas (apie šunį)' B; N; J; Ms; Slnt; Plt; 'laibas' Varn (LKŽ V 135).

Tokią pat priesagą *-ybas (-a)* dar turi *artybas (-a)* 'arti, netoli esantis' Ds; 'nedidelio atstumo' Kel 1882,301 (LKŽ I² 317) : *ařtas (-à), artùs (-i)* 'artimas', *artì* (plg. *ařtimas / ártimas (-à)*, žr. Ambranzas 2007, 13), *daugėlybas (-a)* 'daugeriopas' MŽ; [K] : *daūgelis, meilybas (-a)* 'meilus' M. Valanč (LKŽ VII 1012) : *meilùs (-i), vienybas (-a)* 'vienišas, apleistas' C I 537; Krz 67; N : *vienas (-à)*. Tai, aišku, vėlesni analoginio pobūdžio vediniai.

6.3. Priesaga *-ybas (-a)* kilusi iš *-yvas (-a)* dėl priebalsių *v : b* kaitos, plg. dar la. *pretīb* ir sl. **protivb* 'prieš' (BKGf 101).

Gal čia minėtini ir prūsų toponimų variantai *Cayliwen* ir *Caylibe, Kaliben* (plg. Gerullis 1922, 53; PJ I-K 135t.). Šiaip ar taip, pastaruosius lyginti su sl. **cělba* 'išgijimas, gydymas, gydymo vieta' (taip daro OSS 233) nebūtų tikslinga, nes lietuvių būdvardžių priesaga *-ybas (-a)* ir baltų abstraktų priesaga **-ībā* bei jos giminaitė sl. *-vba* yra skirtingos kilmės (plg. DaiktvDrR II 15tt.). Be to, *v : b* (resp. *b : v*) kaita pastebėta ir kitur:

a) kitose priesagose, plg. lie. *sen-óvė* ir *sen-óbė* 'senovė' (DaiktvDrR II 46); lie. *vir-vė*, la. *vir-ve* (dėl jo kilmės žr. DaiktvDrR 100t. ir lit.) ir pr. *wir-be* 'virvė' (*seyl*) E 314; lie. *kal-av-ijas* ir pr. *kal-ab-ian* (*swert*) E 424¹⁴; lie. *skil-ovis*, la. *škil-ovis* ir la. *škil-bis* 'skilvis' (ME IV 267; Specht 1944, 267);

b) šaknyse, plg. lie. *bėbras* ir *vėbras, botāgas* ir *votāgas, keberiókšt* ir *keveriókšt, žuberklas* ir *žuvėrklas* (Otrębski 1958, 326; Urbutis 1981, 127).

¹⁴ Dėl jo kilmės žr. Trautmann 1910, 164; Kuzavinis 1966, 183t.; Karaliūnas 1969, 112; Ademollo Gagliano 1977; PJ I-K 164tt.; PKEŽ II 85tt.

6.4. Pati išvestinė priesaga *-y-vas (-a)* atsirado **-ūo-* prisijungus prie kamiengalio *ī*¹⁵.

Aptariamojo tipo lietuvių būdvardžiai turi darybos paralelių kitose gimi-niškose kalbose, plg. s. bažn. sl. *gladivъ* 'alkanas' : *gladъ* 'alkis', lo. *statiuus* 'stovintis' : *status, statio* 'stovėjimas, padėtis, būklė', s. i. *rājīva-* 'dryžuotas' : *rājī-* 'dryžis' (Hirt 1911–1912, 5tt.).

Ypač plačiai būdvardžiai su **-ūo-* paplitę senosiose slavų kalbose. Čia jie buvo daromi ne tik iš vardažodžių, bet ir iš veiksmažodžių, pvz.: s. bažn. sl. *ljubivъ* 'mylimas' : *ljubiti* 'mylėti' (Meillet 1906, 365tt.; Varbot 1969, 157t.; Vaillant 1974, 475tt.).

Veiksmažodinių būdvardžių su **-ūo-*, matyt, būta ir baltų kalbose. Pirmausia čia minėtini prūsų vediniai su sudurtine priesaga *-īw-ing-*, pvz.: *auschaidīw-ings* 'pasitikintis' (gewiß) III 57₁₅ : *auschaidīwei* 'pasitikėti' (vertrauen) III 27₁₁ (SV 44; PKIG 26). Be to, būdvardinės kilmės yra ir *gimdývé* bei pan. lietuvių veiksmažodiniai daiktavardžiai (plg. DaiktvDrR 134t.).

6.5. Slavų kalbose iš **-ūo-* atsirado sudurtinių priesagų. Iš jų ypač dari *-(b/v)l-iv-*, pvz.: s. bažn. sl. *besēdblivъ* 'mėgstantis kalbėti' : *besēda* 'pokalbis', *zabytblivъ* 'užmirštantis' : *zabyti* 'užmiršti' (Varbot 1969, 162tt.; Vaillant 1974, 479tt.).

Kai kurie tokio tipo vediniai pateko į lietuvių kalbą, pvz.: *pamentlỹvas (-à)* 'geros atminties, gabus' (iš le. *pamiętliwy*), *žyčlỹvas (-à)* 'patikimas, sąžiningas; palankus' (iš le. *zyczliwy*). Daugiausia dėl jų įtakos priesagą *-lyvas (-a)* imta dėlioti ir prie lietuviškų žodžių (ŽD 388t.). Be to, vienas kitas priesagos *-yvas (-a)* vedinys ir lietuvių kalboje padarytas iš būdvardžių su *-lus (-i)*, pvz.: *bailỹvas (-à)* : *bailùs (-i)*, *duoslỹvas (-a)* : *duoslùs (-i)*, *gailỹvas (-à)* : *gailùs (-i)* (žr. 6. 1). Jie irgi primena tikruosius priesagos *-lyvas (-a)* vedinius.

6.5.1. Kai kurie būdvardžiai su *-lyvas (-a)*, kaip ir su *-yvas (-a)* (plg. 6–6.1), remiasi vardažodžiais, pvz.: *bēdlỹvas (-à)* 'neturtingas, vargingas' J : *bēda*, *gąstlỹvas (-à)* 'baisus' Erž (LKŽ III 153) : *gąstùs / gąstus (-i)* 'bailus, baisus', *gēdlỹvas (-à)* 'nedrąsus, drovus' J; Kn; 'gėdingas' Gmž (LKŽ III 198) : *gēda*, *godlỹvas (-à)* 'godus, gobšus' J; Gr; Krtn (LKŽ III 475) : *godùs (-i)*, *protlỹvas (-à) / protlỹvas (-a)* 'protingas' C II 365; Q 437; N; [K]; J; Trg; Šv; Lk; Šmn;

¹⁵ Plg. *aký-vas (-a)* (žr. 6. 1) ir *aký-las (-a)*, *aký-tas (-a)*. Dėl vedinių su **-ī* raidos žr. Ambrazas 2004, 67tt. ir lit.

Žlp; Lc (LKŽ X 810) : *prōtas, priešlŷvas (-a)* 'priešiškas' VI (LKŽ X 705) : *priešas, rūpestlŷvas (-à)* LTR (Al, Krsn); Lš; Dv, *rūpestlŷvas (-à)* / *rūpestlŷvas (-a)* 'rūpeštingas' LTR (Rtn); Dv; Pls; Zt (LKŽ XI 986, 990; LKA III 193; ZtŽ 566) : *rūpestis, sarmatlŷvas (-à)* 'begėdiškas' J; NdŽ; Klm; Skr; Ss; Mrj; Dglš; Lš; Ut; Ps (LKŽ XII 165) : *sarmatà*.

6.5.2. Kiti padaryti iš veiksmažodžių, pvz.: *barlŷvas (-à)* 'mėgstantis bartis' J I 193 : *bárti(s), dedlŷvas (-a)* 'dėslus' Grg (LKŽ II² 357) : *dėti, dėda, edlŷvas (-à)* 'kitą vis edantis' J I 393 : *ėsti, edė, kiršlŷvas (-à)* 'mėgstantis bartis' J II 129 : *kiršti / kirsti* 'pyktis', *seklŷvas (-a)* / *seklŷvas (-à)* 'patogus sekti; turintis sėkmę, pasisekimą' J; VI (LKŽ XII 322) : *sėkti(s), supratlŷvas (-à)* 'supratingas' NdŽ; Lp; Lš; Al; Srij; Kt; Brt; Žvr; VšR; Kvr; Trgn; Ds; Ut; Ll; Šl; Ig : *supràsti, supràto, užjautlŷvas (-à)* 'užjautus' Krš (LKŽ XVIII 625) : *užjausti, užjautė, veizlŷvas (-à)* 'mokytas' Jnšk (LKŽ XVIII 568) : *veizėti, zurlŷvas (-à)* 'vis nepatenkintas' Dg (LKŽ XIX 1096) : *zurlóti* 'priekaištauti, nepatenkintam murmeti'.

6.6. Slavų kalbose kadaise plačiai daryti vardažodiniai atributiniai būdvardžiai su priesaga *-ovъ*, pvz.: s. bažn. sl. *odovъ* 'pragaro' : *odv* 'pragaras' (Vaillan 1974, 437tt.). Jie turi atitikmenų kitose giminiškose kalbose, plg. s. i. *kešavá-* 'ilgaplaukis' : *keša-* 'plaukai', lo. *annuus* 'metinis, vienerių metų; kasmetinis' : *annus* 'metai' (Brugmann 1906, 204t; Hirt 1911–1912, 5).

Lietuvių kalboje irgi yra vienas kitas būdvardis su *-(i)avas (-a)*, pvz.: *kelmāvas (-à)* 'kelminis' J (Tv) (LKŽ V 524) : *kėlmas, lināvas / linavas (-à)* 'lino žiedo spalvos, žydras' Ig; Skr; Gs (LKŽ VII 521) : *linas, ugniāvas (-à)* 'rausvas' Jnš (LKŽ XVIII 379) : *ugnīs, žiemāvas (-à)* 'šiaurės' Zr (LKŽ XX 544) : *žiemà*.

Tačiau jie veikiausiai padaryti pagal slavybių *ružāvas (-à)* 'rožinės spalvos' (iš le. *rózowy*) ir pan. pavyzdį (ŽD 379).

Slavų *-ovъ* būdvardžiai savo kilme panašūs į baltų *-av-* vandenvardžius, pvz.: lie. *Šilava*, la. *Ragava*, pr. *Ragaw* ir t. t. (apie pastaruosius plačiau žr. Gerullis 1922, 259; Endzelīns 1980, 174tt.; Vanagas 1970, 101tt.).

Ir vieni, ir kiti išriedėjo iš *u / eu / ou* kamieno formų (Mažiulis 1967, 39tt.; Zinkevičius 2007, 31), plg. dar pr. *widdewū* (widwe) III 97₁₀, s. bažn. sl. *vdova*, s. i. *vidhāvā*, lo. *vidua*, go. *widuō* 'našlė (t. y. atskirtoji)' ir lie. *vidūs*, s. i. *vidhū-* 'vienišas, atsiskyrėlis' < ide. **uid^hu-* 'kas atskiria' : ide. *ueid^h- / uid^h-* 'atskirti', plg. lo. *dīvidō* 'daliju, skirstau; išdaliju, padaliju, paskirstau; atskiriu', s. i. *vidhyati* 'perveria', *vindháte* 'yra tuščias, jaučia trūkumą', s. vo. aukšt. *wīsan* 'išsvengti' (IEW 1127t.; IJ 759; PKEŽ IV 234, 236t.).

7. Iš pateiktų duomenų matyti, kad seniausi yra veiksmažodiniai būdvardžiai su grynąja priesaga *-vas (-a)*, išriedėjusia iš kamieno *u / eu / ou*. Kai kurie iš jų, pvz., *gývas (-à)*, siekia vėlyvosios ide. prokalbės laikus. Tačiau lietuvių kalboje šis darybos tipas neproduktyvus. Kiek daugiau vedinių čia padaryta su išvestine priesaga *-s-vas (-a)*, atsiradusia lietuvių kalbos dirvoje.

Darybos paralelių kitose giminiškose kalbose turi ir lietuvių vardažodiniai būdvardžiai su *-y-vas (-a)*. O priesagos *-lyvas (-a)*, *-(i)avas (-a)* veikiausiai pasiskolintos iš slavų kalbų.

ADJECTIVES WITH THE SUFFIX *-uo- IN LITHUANIAN

Summary

Some Lithuanian deverbal adjectives with the pure suffix *-vas (-a)*, based on the stem *u / eu / ou* (cf. Lith *tėvas*, Latv *tiēvs* 'thin', Corn *tanow* 'thin, graceful; soft', Gk *τανα(φ)ός* 'stretched, long; thin' and OInd *tanúh* 'thin, flabby, frail, weak, insignificant', OChSl *тънѡ-къ* 'thin', Lat *tenuis* 'thin, lean'), came from Late Proto-Indo-European, cf. Lith *gývas (-à)* and Latv *dzīvs*, OPruss *gijwans* (*lebendigen*) III 437, Slav **živъ*, Lat *vīvus*, OInd *jīvā-* 'live, living' : I-E **g^hei-* / *g^hī-* 'to live, become'.

This derivational type is unproductive in Lithuanian. However the new extended suffix *-s-vas (-a)* was formed in Lithuanian, cf. Lith *gėlšvas (-à)* 'yellowish' : *gėlšta* 'turns yellow'.

Lithuanian substantival adjectives with the extended suffix *-y-vas (-a)* have some derivational parallels in other Indo-European languages, cf. Lith *ankstývas (-a)* : *ankštūs (-i)* 'early', *akývas* 'sharp-sighted, vigilant; frank, visual, evident' : *akis* 'eye' and OChSl *gladiŭ* 'hungry' : *gladъ* 'hunger', Lat *statīvus* 'standing' : *statio, status* 'condition, state, standing', and OInd *rājīva-* 'striped' : *rājī-* 'stripe'.

LITERATŪROS SUTRUMPINIMAI

BKGF – Janis Endzelynas, *Baltų kalbų garsai ir formos*, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1957.

DaiktvDrR – Saulius Ambrazas, *Daiktavardžių darybos raida. Lietuvių kalbos veiksmažodiniai vediniai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.

DaiktvDrR II – Saulius Ambrazas, *Daiktavardžių darybos raida 2. Lietuvių kalbos veiksmažodiniai vediniai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.

DūnŽ – Vytautas Vitkauskas, *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas*, Vilnius: Mokslas, 1976.

- ĖSSJ XII – Олег Н. Трубочев (ред.), *Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд 12*, Москва: Наука, 1985.
- IEW – Julius Pokorny, *Indogermanisches etymologisches Wörterbuch*, Bern-München: Francke, 1959.
- IJ – Тамаз В. Гамкрелидзе, Вячеслав Вс. Иванов, *Индоевропейский язык и индоевропейцы*, Тбилиси: Издательство Тбилисского университета, 1984.
- LEW – Ernst Fraenkel, *Litauisches etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg: Winter, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht, 1955–1965.
- LKA III – *Lietuvių kalbos atlasas 3: Morfologija*, Vilnius: Mokslas, 1991.
- LKŽ – *Lietuvių kalbos žodynas 1–20*, Vilnius: Mintis (1–2, 7–9); Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla (3–6); Mokslas (10–15); Mokslo ir enciklopedijų leidykla (16–17); Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas (18–19); Lietuvių kalbos institutas (20), 1941–2002.
- LVG – Jānis Endzelīns, *Latviešu valodas gramatika*, Rīga: Latvijas valsts izdevniecība, 1951.
- ME – Karl Mülenbachs, Jānis Endzelīns, *Latviešu valodas vārdnīca 1–4*, Rīga: Kultūras fonda izdevums, 1923–1932.
- OSS – Анатолий П. Непокупный (ред.), *Очерки по сравнительной семасиологии германских, балтийских и славянских языков*, Киев: Довіра, 2005.
- PJ – Владимир Н. Топоров, *Прусский язык. Словарь А–Л*, Москва: Наука, 1975–1990.
- PKEŽ – Vytautas Mažiulis, *Prūsų kalbos etimologijos žodynas 1–4*, Vilnius: Mokslas (1), Mokslo ir enciklopedijų leidykla (2–3); Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas (4), 1988–1997.
- PKIG – Vytautas Mažiulis, *Prūsų kalbos istorinė gramatika*, Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2004.
- SV – Jānis Endzelīns, *Senprūšu valoda*, Rīga: Universitātes apgāds, 1943.
- ZtŽ – Aloyzas Vidugiris, *Zietelos šnektos žodynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
- ŽD – Pranas Skardžius, *Lietuvių kalbos žodžių daryba*, Vilnius: Lietuvos mokslų akademija, 1943.
- Kiti šaltinių sutrumpinimai tokie pat kaip LKŽ.

LITERATŪRA

- Ademollo Gagliano Maria T. 1977, Lituano *kalavijas*, antico prussiano *kalabian*, *Archivio Glottologico Italiano* 62(1–2), 40–53.
- Ambrazas Saulius 2004, Baltique oriental et baltique occidentale, baltique et slave: le problème de leurs relations anciennes du point de vue de la formation des mots, *Histoire Épistémologie Langage* 26(2), 43–79.

- Ambrasas Saulius 2005, Dēl lietuvių kalbos būdvardžių darybos kategorijų ir jų istorinių ryšių, *Baltu filologija* 14(1), 5–24.
- Ambrasas Saulius 2006, Lietuvių kalbos būdvardžių su priesaga *-lo- raida, *Baltistica* 41(1), 15–31.
- Ambrasas Saulius 2007, Vedinių su priesaga *-mo- raida, *Baltistica* 42(1), 13–30.
- Arumaa Peeter 1964, *Urslavische Grammatik* 1, Heidelberg: Winter.
- Bader Françoise 1991, Les messagers rapides des dieux, *Studi Classici e Orientali* 16, 35–83.
- Bammesberger Alfred 1990, *Die Morphologie des urgermanisches Nomens*, Heidelberg: Winter.
- Belardi Walter 1951, Ittito ar-ḥa, *Ricerche Linguistiche* 2, 187–202.
- Benveniste Émile 1935, *Origines de la formation des noms en indo-européen*, Paris: Maisonneuve.
- Brugmann Karl 1906, *Grundriss der vergleichenden Grammatik der indogermanischen Sprachen* 2(1), Strassburg: Trübner.
- Brence Mirdza 1980, Paplašinātā sakne bal-k- baltu valodu dotumos, In *Baltu valoda senāk un tagad*, Rīga: Zinātne, 108–115.
- Būga Kazimieras 1958–1961, *Rinktiniai raštai*, 1–3, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla.
- Campanile Enrico 1965, Sull'isoglossa satem, *Studi e Saggi Linguistici* 5, 37–55.
- Chantraine Pierre 1933, *La formation des noms en grec ancien*, Paris: Champion.
- Čekman Valerij 1974, О рефлексх индоевропейских *k', *g' в балто-славянском языковом ареале, In *Балто-славянские исследования*, Москва: Наука, 116–135.
- Dini Pietro U. 2000, *Baltų kalbos. Lyginamoji istorija*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Endzelīns Jānis 1974, *Darbu izlase* 2, Rīga: Zinātne.
- Endzelīns Jānis 1980, *Darbu izlase* 3(1), Rīga: Zinātne.
- Fraenkel Ernst 1938, Zur Herkunft der litauischen Verba -inti- und der Adjektiva auf -intelis, *Archivum Philologicum* 7, 17–39.
- Fraenkel Ernst 1958, Etymologische Miscellen, In *Rakstu krājums veltījums akadēmīķim dr. Jānim Endzelīnam viņa 85 dzīves un 65 darbu gadu atcerei*, Rīga: Latvijas PSR zinātņu akadēmijas izdevniecība, 101–107.
- Frenkelis Ernstas 1969, *Baltų kalbos*, Vilnius: Mintis.
- Gerullis Georg 1922, *Die altpreussische Ortsnamen*, Berlin-Leipzig: Walter de Gruyter.
- Hamp Eric P. 1971, Some colour words in -no-, *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 14, 1–4.
- Hamp Eric P. 1982, On some colour terms in Baltic and Slavic, In Kenneth E. Naylor, Howard I. Aronson, Bill J. Darden, Alexander M. Schenker (eds) *International Journal of Slavic Linguistics and Poetics* 25–26. *Studies for Edward Stankiewicz on his 60th birthday 17 november 1980*, Los Angeles: Slavic Publishers, Inc., 187–192.
- Haudry Jean 1979, *L'indo-européen*, Paris: Presses universitaires de France.

- Hirt Hermann 1911–1912, Zur Bildung auf $-ī$ im Indogermanischen, *Indogermanische Forschungen* 31, 1–23.
- Kabelka Jonas 1982, *Baltų filologijos įvadas*, Vilnius: Mokslas.
- Karaliūnas Simas 1968, Kai kurie baltų ir slavų kalbų seniausiųjų santykių klausimai, *Lietuvių kalbotyros klausimai* 10, 7–100.
- Karaliūnas Simas 1969, Pastabos, In Frenkelis 1969, 111–126.
- Karaliūnas Simas 1977, К этимологии лит. *júodas* ‘черный’, In *Этимология* 1975, Москва: Наука, 129–137.
- Karaliūnas Simas 1987, *Baltų kalbų struktūrų bendrybės ir jų kilmė*, Vilnius: Mokslas.
- Karaliūnas Simas 1994, Lie. *árškus* ir jo giminaičiai, *Baltistica* 29(2), 166–171.
- Karaliūnas Simas 2004–2005, *Baltų praeitis istoriniuose šaltiniuose* 1–2, Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla.
- Kaukienė Audronė 2004, *Prūsų kalbos tyrinėjimai*, Klaipėda: Klaipėdos universitetas.
- Kavaliūnaitė Gina (par.) 2008, *Samuelio Boguslavo Chylinско Biblija. Senasis Testamentas* 1, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Klein Jared S. 1988, Proto-Indo-European $*g^w iH_3-$ ‘live’ and related problems of laryngeals in Greek, In Alfred Bammesberger (Hrsg), *Die Laryngaltheorie und die Rekonstruktion des indogermanischen Laut- und Formensystems*, Heidelberg: Winter, 257–279.
- Kuzavinis Kazys 1966, Etymologica, *Baltistica* 1(2), 180–184.
- Leskien August 1891, *Bildung der Nomina im Litauischen*, Leipzig: Hirzel.
- Mathiassen Terje 1995, Nochmals zum *ie*-Komplex im Ostbaltischen, *Linguistica Baltica* 4, 41–53.
- Meillet Antoine 1906, *Études sur l'étymologie et le vocabulaire du vieux slave* 2, Paris: É. Bouillon.
- Mažiulis Vytautas 1967, К балтийскому и индоевропейскому дативу ед. ч., *Baltistica* 3(1), 29–46.
- Mikulėnienė Danguolė 2006, Dėl vakarų baltų įtakos vakarinių lietuvių tarmių kirčiavimui, *Acta Baltico-Slavica* 30, 89–96.
- Morkūnas Kazys 1963, Dėl žodžio *atšlaimas* kilmės, *Lietuvos TSR MA Darbai*, 2(15), 267–273.
- Otkupščikov Jurij V. 1967, Из индоевропейского словообразования, Ленинград: Издательство Ленинградского университета.
- Otkupščikov Jurij V. 2001a, *Opera philologica minora (Античная литература. Языкознание)*, Санкт-Петербург: Наука.
- Otkupščikov Jurij V. 2001b, *Очерки по этимологии*, Санкт-Петербург: Издательство Санкт-Петербургского университета.
- Otrębski Jan 1958–1965, *Gramatyka języka litewskiego* 1–2, Warszawa: Państwowe wydawnictwo naukowe.
- Petit Daniel 2004, *Aphonie et catégories grammaticales dans les langues baltiques*. Leuven-Paris: Peeters.

Petit Daniel 2006, Lituanien *Eŗžvilkas*, une formule poétique indo-européenne?, In Georges-Jean Pinault, Daniel Petit (édités), *La langue poétique indo-européenne. Actes du Colloque de travail de la Société des Études Indo-Européennes Paris, 22–24 octobre 2003*, Leuven–Paris: Peeters, 343–366.

Pinault Georges-Jean 2001, Védique *tanú-* et la notion de personne en indo-iranien, *Bulletin de la Société de Linguistique de Paris* 96, 118–206.

Pinault Georges-Jean 2003, Sur les thèmes indo-européens en **-u-*: dérivation et étymologie, In Eva Tichy, Dagmar S. Wodtko, Britta Irslinger (Hrsg.), *Indogermanisches Nomen. Derivation, Flexion und Ablaut. Akten der Arbeitstagung der Indogermanischen Gesellschaft Freiburg, 19. bis 22. September 2001*, Bremen: Hempen, 153–188.

Porzig Walter 1954, *Die Gliederung der indogermanischen Sprachgebiets*, Heidelberg: Winter.

Sabalaiuskas Algirdas 1967, Dėl lie. *kalė* kilmės, *Baltistica* 3(1), 109–110.

Sabalaiuskas Algirdas 1968, Baltų kalbų naminių gyvulių pavadinimai (jų kilmė su atitinkamai slavų kalbų pavadinimais), *Lietuvių kalbotyros klausimai* 10, 101–190.

Schmid Wolfgang P. 1970, Zur primären *-u-* Ableitung in einigen baltischen Gewässernamen, In Velta Rūķe–Draviņa (ed.), *Donum Balticum to Professor Christian S. Stang on the occasion of his seventieth birthday 15 march 1970*, Stockholm: Almqvist u. Wiksell, 469–479.

Schulze Walter 1966, *Kleine Schriften*, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht.

Skardžius Pranas 1998, *Rinkiniai raštai* 4, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Smoczyński Wojciech 1989, *Studia bałto-słowiańskie* 1, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź: Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk.

Smoczyński Wojciech 2003, Nieopierwiałki litewskie na *-s-*, *Acta Linguistica Lithuanica (Lietuvių kalbotyros klausimai)* 49, 103–129.

Smoczyński Wojciech 2006, *Laringalų teorija ir lietuvių kalba*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.

Specht Franz 1938, Zur Bildung der adjektivischen *u-* Stämme, *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der idg. Sprachen* 65, 193–207.

Specht Franz 1944, *Der Ursprung der indogermanischen Deklination*, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht.

Stang Christian S. 1966, *Vergleichende Grammatik der baltischen Sprachen*, Oslo–Bergen–Tromsø: Universitetsforlaget.

Тороров Владимир Н. 1981, Ведийское *ṛtá-*: к соотношению смысловой структуры и этимологии, In *Этимология* 1979, Москва: Наука, 139–156.

Trautmann Reinhold 1910, *Die altpreussischen Sprachdenkmäler*, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht.

Trautmann Reinhold 1923, *Baltisch-Slavisches Wörterbuch*, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht.

- Trubačev Oleg N. 1966, *Ремеслянная терминология в славянских языках (этимология и опыт групповой реконструкции)*, Москва: Наука.
- Urbutis Vincas 1981, *Baltų etimologijos etiudai*, Vilnius: Mokslas.
- Vaillant André 1974, *Grammaire comparée des langues slaves 4*, Paris: Klincksieck.
- Valeckienė Adelė 1994, Būdvardžių daryba, In *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 191–238.
- Vanagas Aleksandras 1970, *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius: Mintis.
- Vanagas Aleksandras 1981, *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius: Mokslas.
- Vanags Pēteris 1992, Prūsų kalbos u-kamieno būdvardžiai, In Wojciech Smoczyński, Axel Holvoet (eds), *Colloquium Pruthenicum primum*, Warszawa: Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, 85–91.
- Varbot Žanna Ž. 1969, *Древнерусское именное словообразование*, Москва: Наука.
- Wackernagel Jakob, Albert Debrunner 1954, *Altindische Grammatik 2(2)*, Göttingen: Vandenhoeck u. Ruprecht.
- Zinkevičius Zigmąs 1966, *Lietuvių dialektologija*, Vilnius: Mintis.
- Zinkevičius Zigmąs 1980, *Lietuvių kalbos istorinė gramatika 1*, Vilnius: Mokslas.
- Zinkevičius Zigmąs 2007, *Senosios Lietuvos valstybės vardynas*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Saulius AMBRAZAS
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5
LT-10308 Vilnius
Lietuva
[saulambr@ktl.mii.lt]